

а) мати документальне підтвердження про прийняття та реєстрацію заяви про вчинення кримінального правопорушення. Згідно з п. 2 ч. 2 ст. 56 КПК України потерпілий має право вимагати від органу, до якого подана заява про вчинення кримінального правопорушення, надати йому відповідний підтверджуючий документ;

б) уточнювати у канцелярії органу досудового розслідування інформацію про вручення заяви слідчому/прокурору та внесення ним протягом 24 годин відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань;

в) у заяві про вчинення кримінального правопорушення чітко вказати попередню кваліфікацію кримінального правопорушення, його склад та кваліфікуючі ознаки;

г) не пропустити десятиденний строк на звернення до суду із скаргою на бездіяльність слідчого або прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей Єдиного реєстру досудових розслідувань;

д) пам'ятати, що відповідно до ст. 12 Закону України «Про звернення громадян» дія цього Закону не поширюється на порядок розгляду заяв і скарг громадян, встановлений кримінальним процесуальним законодавством України.

Жук Андрій Андрійович,

аспірант кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

ПОВНОВАЖЕННЯ ПРОКУРОРА ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ

Анотація. Розкрито повноваження прокурора при застосуванні запобіжного заходу тримання під вартою. Викладені пропозиції, з метою здійснення ефективного захисту прав при застосуванні запобіжного заходу тримання під вартою.

Ключові слова: кримінальне провадження, суб'єкти досудового розслідування, повноваження прокурора, тримання під вартою.

Summary. The powers of the prosecutor in the application of a preventive measure of detention have been disclosed. Proposals are made in order to effectively protect the rights when applying a preventive measure

of detention

Keywords: criminal proceedings, subjects of pre-trial investigation, powers of the prosecutor, detention

У КПК України процесуальне керівництво досудовим розслідуванням прокурором визначається як форма прокурорського нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування (ч. 2 ст. 36 КПК України), внаслідок використання якої прокурор забезпечує професійне, ефективне та законне виконання слідчим поставлених перед ними завдань [3, с. 163].

Функція прокурорського нагляду за додержанням законів у досудовому розслідуванні реалізується здебільшого прокурором вишого рівня (керівником органу прокуратури), а функція процесуального керівництва – переважно прокурором, який здійснює повноваження прокурора у конкретному кримінальному провадженні (процесуальним керівником) [3, с. 166]. Трансформація правового статусу прокурора у КПК України зумовили докорінну зміну форм та напрямків його участі у вирішенні питань про застосування запобіжного заходу тримання під вартою, що надзвичайно актуалізує наукове осмислення відповідної проблематики [4, с. 45].

Системний аналіз положень КПК України дозволяє виокремити декілька груп повноважень прокурора при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження: самостійне ініціювання обрання, зміни чи скасування заходів забезпечення шляхом подання клопотання слідчому судді, суду; погодження відповідного клопотання слідчого; участь у судовому засіданні щодо його розгляду; виконання ухвал слідчого судді, суду про застосування заходів забезпечення; контроль за виконанням запобіжних заходів; апеляційне оскарження рішень слідчого судді відповідно до ч. 1, 2 ст. 309 КПК України [5, с.142].

Втім, у ч. 2 ст. 36 КПК України закріплене лише загальне повноваження прокурора погоджувати або відмовляти у погодженні клопотань слідчого до слідчого судді про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій у випадках, передбачених КПК України, чи самостійно подавати слідчому судді такі клопотання, при цьому жодних конкретних повноважень щодо нагляду за додержанням законності при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження вказана стаття не містить [5, с.143].

У рамках повноважень прокурора щодо забезпечення законності при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження на керівників органів прокуратури та галузевих підрозділів апаратів прокуратур усіх рівнів покладено обов'язок: здійснювати контроль за законністю застосування заходів забезпечення кримінального провадження; забезпечувати неухильне дотримання прав підозрюваного, у тому числі припинення обмежень, яких він зазнав у зв'язку із застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, після закінчення дії відповідної ухвали суду або її скасування; проводити перевірки, результати яких розглядати на оперативних нарадах у кожному випадку погодження клопотань про продовження строків тримання підозрюваних під вартою, якщо це пов'язано з неналежним виконанням службових обов'язків; зберігати в матеріалах наглядного провадження матеріали, пов'язані із застосуванням заходів забезпечення кримінального провадження та ін. [5, с. 144].

Більшість положень нормативно-правового акта має суто деталізуючий та організаційний характер. Крім цього, уявляється декларативним обов'язок прокурора вживати заходи щодо припинення обмежень, яких підозрюваний зазнав у зв'язку із застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, після закінчення дії відповідної ухвали суду або її скасування, оскільки ні КПК України, ні чинний Закон України «Про прокуратуру» [6] не передбачає форми припинення цих обмежень, до того ж, частково ці повноваження вже покладені на слідчого суддю (ст. 206 КПК України). Проте, незважаючи на суперечливість окремих обов'язків, покладених на прокурора галузевим наказом, на підставі цих положень можна констатувати, що прокурорський нагляд в механізмі застосування заходів забезпечення кримінального провадження є систематичною та багатоаспектною діяльністю [5, с. 145].

Практика свідчить, що прокурор майже ніколи самостійно не готує клопотання про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, але й не здійснює ретельну перевірку підготовлених слідчим клопотань. Процесуальний керівник часто займає пасивну, подекуди суто формальну позицію під час судового розгляду клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, яка часто зводиться до озвучення положень КПК України щодо конкретного кримінального провадження. Крім того, окремі прокурори навіть вважають, що присутність слідчого цілком достатня для обґрунтування у судовому

засіданні клопотання про застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Так, у п. 5 ч. 2 ст. 40 КПК України визначено, що слідчий органу досудового розслідування уповноважений звертатися за погодженням із прокурором до слідчого судді з клопотаннями про застосування заходів забезпечення кримінального провадження. У п. 10 ч. 2 ст. 36 КПК України вказано, що прокурор уповноважений погоджувати або відмовляти у погодженні клопотань слідчого до слідчого судді про застосування заходів забезпечення кримінального провадження у випадках, передбачених КПК України, чи самостійно подавати слідчому судді такі клопотання [2].

Отже, підводячи підсумок та проаналізувавши дане питання, вважаємо за можливе скласти алгоритм дій прокурора при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження, що має наступні етапи:

1) ініціювання (шляхом складання клопотання) або погодження застосування певного заходу забезпечення кримінального провадження;

2) обрання певного заходу забезпечення кримінального провадження;

3) постановлення/складання рішення щодо обраного заходу забезпечення кримінального провадження;

4) застосування/виконання заходу забезпечення кримінального провадження;

5) скасування/зміна заходу забезпечення кримінального провадження.

На кожному з цих етапів участь прокурора у забезпеченні законності застосування запобіжного заходу тримання під вартою відбувається у своєрідних формах і властивими лише їм засобами та методами прокурорської діяльності [7, с. 60].

Системний аналіз положень КПК України дозволив виокремити повноваження прокурора при застосуванні запобіжного заходу тримання під вартою, а саме: самостійне ініціювання обрання, зміни чи скасування запобіжного заходу тримання під вартою шляхом подання клопотання слідчому судді, суду; погодження відповідного клопотання слідчого; участь у судовому засіданні щодо його розгляду; виконання ухвал слідчого судді, суду про застосування запобіжного заходу тримання під вартою; контроль за виконанням такого заходу; апеляційне оскарження рішень слідчого судді. На наш погляд,

діяльність прокурора щодо забезпечення їх законності на всіх етапах застосування запобіжного заходу тримання під вартою у правовому й організаційному аспектах має бути цілісною і розглядатися в контексті участі прокурора у кримінальному провадженні.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон від 13.04.2012 р. Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
3. Руденко М. Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням як нова функція прокуратури України: поняття, зміст і структура. Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 2014. № 1. С. 160–168.
4. Сакал В. М. Місце та роль прокурора – процесуального керівника в організації досудового розслідування. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2015. № 2. С. 41–51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknuvs_2015_2_6.
5. Завтур В. М. Прокурор як суб'єкт доказування при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження. Вісник кримінального судочинства. 2016. № 3. С. 140–146. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkc_2016_3_20.
6. Про прокуратуру: Закон від 14 жовт. 2014 р. № 1697-VII. Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
7. Лапкін А. В. Забезпечення прокурором законності застосування запобіжних заходів у кримінальному провадженні. Вісник Національної академії прокуратури України. 2014. № 1. С.58–63.